

Bergsjö Centralskola
Skolvägen 9
820 70 Bergsjö

2010-11-04

Dnr 43-2010:1413

Skolbeslut för grundskola

efter tillsyn av Bergsjö Centralskola
i Nordanstigs kommun

2010-11-05

Rektorn vid Bergsjö Centralskola

Skolvägen 9

820 70 Bergsjö

Tillsyn i Bergsjö Centralskola

Grundskola och grundsärskola 4-9

Helhetsbedömning och beslut

Skolinspektionens tillsyn fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Granskningen avser inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolan. Istället har en bedömning gjorts av i vilken utsträckning skolan, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i detta beslut grundas på de dokument som Bergsjö Centralskola och Nordanstigs kommun skickat in, de verksamhetsredogörelser de lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten.

Bergsjö Centralskolas resultat på de nationella ämnesproven i årskurs 5 indikerar att måluppfyllelsen behöver förbättras. Visserligen har resultatet enligt skolans egna uppgifter förbättrats sedan föregående läsår, men fortfarande når bara 60 procent av eleverna målen i samtliga delprov i engelska. Flickorna gör ett något bättre resultat än pojkarna.

Också i årskurs 9 behöver måluppfyllelsen förbättras. Det genomsnittliga meritvärdet har sjunkit de två senaste åren och ligger betydligt under genomsnittet för hela riket. Flickorna har ett högre genomsnittligt meritvärde än pojkarna, men i NO-blocket är det 15 procent av flickorna som inte når målen.

Det systematiska kvalitetsarbetet på skolan behöver förbättras för att resultaten ska kunna analyseras och användas för utveckling mot högre måluppfyllelse. Rektorn och lärarna för regelbundet samtal om elevernas måluppfyllelse, men sammanställningar över andelen elever som har nått kursplanemålen i varje ämne saknas för både årskurs 5 och årskurs 9. I skolans kvalitetsredovisning finns inte heller någon övergripande analys ur kunskapsperspektiv eller när det gäller skillnaden mellan flickors och pojkars resultat.

Skolans rektor har tjänstgjort på Bergsjö Centralskola i tre år och bedöms vara väl förtrogen med verksamheten. En stor del av arbetet har under den tiden ägnats åt att skapa väl fungerande arbetslag på skolan efter en sammanslagning av Hassela skolas årskurser 6–9 med motsvarande årskurser på Bergsjö Centralskola för tre år sedan.

Rektorn har under det senaste läsåret startat en arbetsmiljögrupp på Bergsjö Centralskola med representanter från samtliga klasser på skolan. En kartläggning av så kallade riskmiljöer på skolan har också gjorts för att öka tryggheten för eleverna. Skolans plan mot kränkande behandling behöver dock utvecklas för att fullt ut synliggöra det pågående värdegrundsarbetet.

Skolinspektionen har i tillsynen av Bergsjö Centralskola identifierat följande brister som ska åtgärdas

- Måluppfyllelsen i samtliga ämnen är inte tillräckligt hög i Bergsjö Centralskola. Resultaten på de nationella ämnesproven i årskurs 5 indikerar att resultaten behöver förbättras. Även kunskapsresultaten i årskurs 9 behöver förbättras (Lpo 94 2.2 Kunskaper Mål att uppnå i grundskolan, Kursplanerna).
- Rektorn tillser inte att lärarnas arbete med att ge eleven och elevens vårdnadshavare fortlöpande information om elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling uppfyller författningarnas krav då det gäller de individuella utvecklingsplanerna (7 kap. 2 § grundskoleförordningen).
- Rektorn tar inte tillräckligt ansvar för att regelbundet utvärdera skolans resultat och för att använda detta underlag för att nå de nationella målen (2 kap. 2 § första stycket sista meningen skollagen, Lpo 94 1 Den enskilda skolans utveckling, Lpo 94 2.8 Rektors ansvar).
- Rektorn tillser inte att alla lärare i tillräcklig grad och tillräckligt tydligt klargör mål och krav för föräldrar och elever (Lpo 94 1 Skolans värdegrund och uppdrag Rättigheter och skyldigheter).
- Eleverna upplever inte alltid undervisningen som stimulerande och rektorn tillser inte att alla lärare i tillräcklig grad arbetar med att anpassa undervisningen efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande (Lpo 94 1 Skolans värdegrund och uppdrag En likvärdig utbildning, Lpo 94 2.2 Kunskaper).
- Rektorn säkerställer inte att skolans arbete med att förebygga och förhindra kränkande behandling dokumenteras i en plan mot kränkande behandling som fullt ut uppfyller författningarnas krav (14 a kap. 8 § skollagen Åtgärder mot kränkande behandling, 2 § förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling).

- De skriftliga bedömningarna på Bergsjö Centralskola har felaktig benämning (7 kap. 9 § grundskoleförordningen).
- Betygskatalogen förs inte enligt författningarnas krav (7 kap. 19 § grundskoleförordningen, Skolverkets föreskrifter om utformningen av betygskatalog för grundskolan).
- Skolan erbjuder inte modersmålsundervisning i enlighet med författningarna (2 kap. 9 § grundskoleförordningen).
- De åtgärdsprogram som utarbetas på Bergsjö Centralskola uppfyller inte alltid författningarnas krav (5 kap. 1 § tredje och fjärde stycket grundskoleförordningen).
- Rektorn tillser inte att studiehandledning på modersmålet ges till de elever som har behov av det (5 kap. 2 § grundskoleförordningen).

Bedömningarna redovisas i bilagorna 1-2

Rektorn och Nordanstigs kommun har ansvar för att skolans brister åtgärdas. Redovisning av skolans åtgärder ska lämnas till Skolinspektionen senast tre månader från den dag beslutet för Nordanstigs kommun meddelas. Skolinspektionen kommer då att följa upp beslutet. Skolinspektionen förutsätter dock att rektorn och Nordanstigs kommun snarast vidtar åtgärder för att rätta till bristerna. Skolinspektionen kan komma att tidigare än angivet datum begära att få ta del av arbetet med att åtgärda bristerna.

I ärendets slutliga handläggning har utredare Lena Lindegren deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Ann-Christin Hartman
Enhetschef

Ing-Marie Littmann
Utredare

Bilagor:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen och beskrivning av skolan

Bilaga 2 Tillsynsprotokoll och bedömningar för Bergsjö Centralskola

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför tillsyn i Nordanstigs kommun under hösten 2010. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolor i kommunen. Skolinspektionen besökte Bergsjö Centralskola den 5–6 oktober 2010.

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. Skolbeslutet kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

När tillsynen har genomförts i hela kommunen sammanställs iakttagelser och bedömningar som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen i ett beslut (slutligt beslut). Skolbesluten från samtliga skolor i kommunen fogas då till det beslutet som bilagor. Skolinspektionen kommer att följa upp vilka åtgärder som vidtagits i anledning av påtalade brister senast tre månader efter att kommunbeslutet meddelades.

Tillsynen inriktas mot fyra huvudområden: **måluppfyllelse och resultat, pedagogisk ledning och utveckling av skolan, skolans lärandemiljö** samt **enskild elevs rätt**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet.

Den nya skollagen trädde i kraft den 1 augusti 2010, men 1985 års skollag ska fortsätta att tillämpas fram till den 1 juli 2011. Det innebär att 1985 års skollag är utgångspunkten för Skolinspektionens tillsyn och granskning fram tills dess.

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument från kommunen och Bergsjö Centralskola, dels den information som samlats in under besöket. I Bergsjö Centralskola skola intervjuades rektorn, lärare, annan personal och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).

Beskrivning av skolan

Tabell 1. Antal elever på Bergsjö Centralskola

Skolan	Antal elever
Grundskola	270
Särskola	8

Källa: Skolans egna uppgifter juni 2010

Bergsjö Centralskola ligger i centrala Bergsjö, som är centralort i Nordanstigs kommun. På skolan finns elever i årskurserna 4-9, vilka är organiserade i tre arbetslag om årskurs 4-5, 6-7 och 8-9.

Till årskurs 4 kommer eleverna företrädesvis från den intilliggande Lönnbergsskolan och till årskurs 6 tar man även emot elever från Hassela och Ilsbo. En planerad omorganisation av skolorna i kommunen har gjort att man redan nu också i årskurs 7 har tagit emot elever från andra delar av kommunen.

Eleverna i årskurserna 4-5 befinner sig i en separat byggnad som kallas Villan. Villan ligger i nära anslutning till den större skolbyggnaden där årskurserna 6-9 går.

På skolan finns grundsärskoleelever som är inkluderade i grundskolans klasser, men som också får en stor del av sin undervisning i egna lokaler på skolan.

Tillsynsprotokoll för Bergsjö Centralskola

Rutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. Bedömningar och motiveringar för detta redovisas i det följande.

Måluppfyllelse och resultat

Kunskaper

Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Fokus på skolans uppdrag

Lärarnas bedömning och utvärdering

Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering

Skolans lärandemiljö

Fokus på lärande

Tillit till elevens förmåga

Trygghet och studiero

Enskild elevs rätt

Bedömning (och betyg)

Undervisningstid och val

Särskilt stöd

Studie- och yrkesvägledning

Avgifter

Rektorns beslutsfattande

Bedömningar och motiveringar

Huvudområde: Måluppfyllelse och resultat

Bedömningsområde: Kunskaper

Bedömning:

Måluppfyllelsen i samtliga ämnen är inte tillräckligt hög i Bergsjö Centralskola. Resultaten på de nationella ämnesproven i årskurs 5 indikerar att resultaten behöver förbättras. Även kunskapsresultaten i årskurs 9 behöver förbättras, särskilt i NO-ämnena.

Författningsstöd:

Lpo 94 2.2 Kunskaper Mål att uppnå i grundskolan
Kursplanerna

Motivering:

När det gäller de nationella ämnesproven i årskurs 5 visar Skolverkets statistik från år 2009 att cirka 78 procent av eleverna nådde målen i samtliga delprov i svenska, medan bara cirka 57 procent av eleverna nådde målen i samtliga delprov i matematik. I engelska nådde bara cirka 29 procent av eleverna målen i samtliga delprov, vilket är anmärkningsvärt lågt. Motsvarande siffror för hela riket var 86 procent i svenska, 82 procent i matematik och 84 procent i engelska. Enligt skolans egen sammanställning över resultaten för läsåret 2009/2010 har resultaten förbättrats något, men fortfarande når bara 60 procent av eleverna målen i samtliga delprov i engelska. Eftersom sammanställning saknas över andelen elever som nått kursplanernas mål i samtliga ämnen, kan Skolinspektionen inte göra en säker bedömning av kunskapsresultatet i årskurs 5.

Andelen elever som nådde målen i alla ämnen i årskurs 9 var år 2009 cirka 78 procent, vilket är en försämring från året innan då nästan 88 procent av eleverna i årskurs 9 nådde målen i alla ämnen. Bortsett från förra läsåret är det dock en liten förbättring sett över en femårsperiod. Motsvarande siffra för hela riket år 2009 var 77 procent.

Andelen elever som var behöriga till nationellt program på gymnasieskolan år 2009 var cirka 87 procent; ett resultat som har varit ungefär konstant under de senaste fem åren med en liten förbättring år 2008. Motsvarande siffra för hela riket var samma år cirka 89 procent.

Det genomsnittliga meritvärdet år 2009 var cirka 199, vilket är en försämring från tre tidigare år, då värdet låg mellan 207 och 208. Motsvarande siffra för hela riket var år 2009 cirka 210. Det finns en skillnad mellan resultaten för flickor och pojkar, där flickornas genomsnittliga meritvärde är cirka 207 och pojkarnas är cirka 189. Enligt skolans egen sammanställning över slutbetyg för år 2010 har det genomsnittliga meritvärdet sjunkit något och skillnaden mellan pojkar och flickor har ökat något.

När det gäller NO-undervisningen kan man utläsa av skolans kvalitetsredovisning att Bergsjö Centralskola det senaste läsåret har gjort en satsning för att höja målnivån som tidigare har varit låg. Enligt skolans egen sammanställning över slutbetyg för år 2010 har satsningen haft effekt, men fortfarande når 15 procent av flickorna inte målen i alla ämnen inom NO-blocket.

Målnivån i relation till de nationella målen i årskurs 5 och årskurs 9 analyseras mycket knapphändigt ur kunskaps- och genusperspektiv i skolans kvalitetsredovisning.

Huvudområde: Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Bedömningsområde: Lärarnas bedömning och utvärdering

Bedömning:

Rektorn tillser inte att lärarnas arbete med att ge eleven och elevens vårdnadshavare fortlöpande information om elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling, uppfyller författningarnas krav då det gäller de individuella utvecklingsplanerna.

Författningsstöd:

7 kap. 2 § grundskoleförordningen

Motivering:

Lärarna genomför utvecklingssamtal med alla elever och skriver individuella utvecklingsplaner (IUP) med skriftliga omdömen varje termin. De individuella utvecklingsplanerna innehåller dock inte skriftliga omdömen om elevens kunskapsutveckling i relation till kursplanernas mål i samtliga ämnen som eleven får undervisning i. Det framgår inte alltid tydligt vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Vissa IUP saknar en tydlig koppling till läroplanens och kursplanernas mål och några omdömen innehåller bedömningar om elevernas personlighet och egenskaper.

Bedömningsområde: Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering

Bedömning:

Rektorn tar inte tillräckligt ansvar för att regelbundet utvärdera skolans resultat och för att använda detta underlag för att nå de nationella målen.

Författningsstöd:

2 kap. 2 § första stycket sista meningen skollagen

Lpo 94 1 Den enskilda skolans utveckling

Lpo 94 2.8 Rektors ansvar

Motivering:

Tillsynen visar att det systematiska kvalitetsarbetet när det gäller uppföljningen och utvärderingen av elevernas kunskapsresultat i samtliga ämnen behöver bli bättre. Rektorn och lärarna har visserligen en allmän bild över måluppfyllelsen i klasserna men det finns ingen dokumentation över denna i förhållande till målen i de nationella kursplanerna på skolövergripande nivå och över tid varken när det gäller de nationella kursplanemålen i årskurs 5 eller årskurs 9.

Huvudområde: Skolans lärandemiljö

Bedömningsområde: Fokus på lärande

Bedömning:

Rektorn tillser inte att alla lärare i tillräcklig grad och tillräckligt tydligt klargör mål och krav för föräldrar och elever.

Författningsstöd:

Lpo 94 1 Skolans värdegrund och uppdrag Rättigheter och skyldigheter

Motivering:

I samtal med elever och lärare framgår att de yngre eleverna mycket väl vet vilka mål de arbetar mot i de olika ämnena. När det gäller de äldre eleverna varierar det mellan olika lärare i vilken grad och hur tydligt läroplanens och kursplanernas mål klargörs för föräldrar och elever. I vissa ämnen i årskurserna 7–9 är det otydligt för eleverna vilka mål som behöver uppnås samt vilka betygskriterier som gäller.

Bedömning:

Eleverna upplever inte alltid undervisningen som stimulerande och rektorn tillser inte att alla lärare i tillräcklig grad arbetar med att anpassa undervisningen efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Författningsstöd:

Lpo 94 1 Skolans värdegrund och uppdrag En likvärdig utbildning
Lpo 94 2.2 Kunskaper

Motivering:

Av samtal med lärare och elever samt av besök i verksamheten framgår att flera av skolans lärare, mest i de lägre åldrarna arbetar målmedvetet med att stimulera elevernas lust till lärande. Av intervjuerna, samtalen och klassrumsbesöken framgår även att flera av skolans lärare i de högre åldrarna arbetar målmedvetet med detta men att undervisningen bland de äldre eleverna i några fall inte upplevs som stimulerande eller utgår från elevernas behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Eleverna beskriver till exempel att på vissa lektioner får man ofta göra samma sak flera gånger tills alla har kommit ifatt.

Bedömningsområde: Trygghet och studiero

Bedömning:

Rektorn säkerställer inte att skolans arbete med att förebygga och förhindra kränkande behandling dokumenteras i en plan mot kränkande behandling som fullt ut uppfyller författningarnas krav.

Författningsstöd:

14 a kap. 8 § skollagen Åtgärder mot kränkande behandling

Motivering:

Av intervjuer och samtal med rektorn, lärare och elevhälsopersonal framkommer att Bergsjö Centralskola ser allvarligt på mobbning och andra former av kränkande behandling och att det pågår ett aktivt värdegrundsarbete. Skolan har en plan mot kränkande behandling. Den innehåller en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever samt en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. Den saknar dock en redogörelse för hur de planerade åtgärderna i förra årets plan har genomförts.

Huvudområde: Enskild elevs rätt

Bedömningsområde: Bedömning och betyg

Bedömning:

De skriftliga bedömningarna har felaktig benämning.

Författningsstöd:

7 kap. 9 § grundskoleförordningen

Motivering:

Skriftliga bedömningar ges på skolan till elever som inte når upp till de mål i ett ämne som enligt kursplanen ska ha uppnåtts i slutet av det nionde skolåret. På Bergsjö Centralskola kallas dessa bedömningar för skriftliga omdömen, vilket är en felaktig benämning.

Bedömning:

Betygskatalogen förs inte enligt författningarnas krav när det gäller ändringar.

Författningsstöd:

7 kap. 19 § grundskoleförordningen

Skolverkets föreskrifter om utformningen av betygskatalog för grundskolan

Motivering:

I skolans betygskatalog finns betygsändringar som varken är daterade, noterade eller signerade enligt författningarnas krav. Eftersom betygsättning är en myndighetsutövning som inte kan överklagas är det viktigt att betygskatalogen förs enligt författningarnas krav.

Bedömningsområde: Undervisningstid och val

Bedömning:

Skolan erbjuder inte modersmålsundervisning i enlighet med författningarna.

Författningsstöd:

2 kap. 9 § grundskoleförordningen

Motivering:

Trots att det på Bergsjö Centralskola finns elever som har rätt till modersmålsundervisning, erbjuder inte skolan detta.

Bedömningsområde: Särskilt stöd

Bedömning:

De åtgärdsprogram som utarbetas på Bergsjö Centralskola uppfyller inte alltid författningarnas krav.

Författningsstöd:

5 kap. 1 § tredje och fjärde stycket grundskoleförordningen

Motivering:

De elever som är i behov av särskilt stöd får detta på Bergsjö Centralskola. Av åtgärdsprogrammen framgår dock inte alltid vilka behoven är, hur de skall tillgodoses samt hur åtgärderna skall följas upp och utvärderas.

Bedömning:

Rektorn tillser inte att studiehandledning på modersmålet ges till de elever som har behov av det.

Författningsstöd:

5 kap. 2 § grundskoleförordningen

Motivering:

Trots att det på skolan finns elever som behöver studiehandledning på sitt modersmål, erbjuder skolan detta endast i mycket begränsad omfattning. Eftersom studiehandledning på modersmålet är en form av särskilt stöd är det rektorns skyldighet att tillse att detta ges till de elever som behöver det. Mot bakgrund av att skolan behöver förbättra kunskapsresultaten i relation till de nationella målen i kursplanerna är det nödvändigt att se till att alla elever som behöver studiehandledning på sitt modersmål får detta.